

Avrupa Komisyonu “Brüksel 2013 Yılı Raporu” ve DPT 10. Beş Yıllık Kalkınma Planı Çerçevesinde “Yönetişim” Olgusunun Değerlendirilmesi

Pelin GÖKGÜR*

Öz

Yönetişim kavramının dünyada ve ülkemizde farklı biçimlerde tanımlandığı görülmektedir. Farklı tanımlamalar içeren bu olgunun ortak noktası, kamusal hizmetlerin görülmesinde devletin rolünün ve diğer aktörlerin yaptığı katkının tartışılması için bir çerçeve sağlayan hem bir araç hem de bir amaç olduğudur. Avrupa Komisyonu tarafından oluşturulan “Brüksel 2013 Yılı Raporu”nda daha iyi bir yönetim ve gelişme alanında daha somut sonuçlar için Avrupa Birliği'ne üye ülkelerde yerel yetkililere daha fazla özerklik verilmesi hedeflenmiş ve yerel yönetimlerin önemi vurgulanmıştır. Bu çalışmada amaç “yönetişim” olgusunun ele alınarak, DPT'nin 10. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın bu açıdan değerlendirilmesidir.

Anahtar Kelimeler: Yönetişim, Avrupa Komisyonu, Kalkınma Planı.

* Doç. Dr., Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi/ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü,
pelingokgur@yahoo.fr

Assessment of the Phenomenon “Governance” within the Framework of “Brussels 2013 Report” of European Commission and the 10th Five-Year Development Plan of State Planning Organization

Abstract

It is obvious that the concept “governance” is described in different ways in the world and in our country. The common point of this phenomenon, containing different descriptions, is that it is both a means and a target which provides framework for discussing the contribution of the the role of government and other actors in implementing public services. "Brussels 2013 Report" prepared by the European Commission, aimed to grant more autonomy to local authorities member countries of European Union for a better governance and tangible results in the developmental area and emphasized the importance of local governments. This study aims to discuss the phenomenon “governance” and to assess the 10th Five Year Development Plan of the SPO from this perspective.

Keywords: Governance.European Commission,Development Plan.

Giriş

Avrupa ülkeleri ulusal ölçekte birbirinden çok farklı yönetim modelleri oluşturmuştur. Bunlar mekânsal organizasyon, sosyal ilişkiler bağlamında olabildiği gibi normlara ilişkin yetkilerin uygulamasıyla da kendini göstermektedir. Avrupa Birliği bu bağlamda modern demokrasinin gerektirdiği “Avrupa modeli”ni ortaya koyarak, kıta ölçeğinde bir yönetim sistemi geliştirmiştir.15.5.2013 tarihinde Avrupa Komisyonu Brüksel'de yönetim ve gelişme bağlamında daha somut sonuçların alınabilmesi için yerel yönetimlere daha fazla yetki verilmesi konusunda alınması gereken önlemlerle ilgili bir rapor hazırlanmıştır. Bu raporda;

- desantralizasyon süreci,
- yerel yetki kapasitesinin güçlendirilmesi,
- sürdürülebilir kentleşme,
- yerel yetkilerin birleştirilmesi gibi, temel

konular ele alınmıştır.

Ülkemizde de yönetim konusu ilk kez 9. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda (Özel İhtisas Komisyon Raporu, 2007-2013) “Kamuda İyi Yönetişim” başlığı altında detaylı olarak ele alınmıştır.

Raporda dünya ve Avrupa Birliği ülkelerinde yönetime ilişkin mevcut durum ortaya konmuş, daha sonra yönetim kavramının ne olduğu ve ilkeleri ele alınmış, Türk kamu yönetimi yönetim bağlamında irdelenmiştir. Çalışmada ayrıca Türkiye'nin AB adaylığına ilişkin olarak bu alanda üstlendiği taahhütler açıklanmış, çalışmanın sonunda kamuda iyi yönetime ilişkin vizyon, strateji ve politika önerilerinde bulunulmuştur.

“Yönetişim”, kamusal hizmetlerin görülmesinde devletin rolünün ve diğer aktörlerin yaptığı katkının tartışılması için bir çerçeve sağlayan hem bir araç hem de bir amaç olarak tanımlanmıştır. Birçok farklı tanımlamalarla ifade edilen “yönetişim“ genel olarak, demokrasi, hukukun üstünlüğü ve insan hak ve özgürlüklerine önem veren, katılımcılığın, etkinlik ve etkililiğin, denetimin, yerinden yönetimin, açıklık, saydamlık ve hesap verebilirliğin, kalitenin, liyakatin ve etiğin hakim olduğu, sivil toplumu ön plana çıkaran ve sivil toplum kuruluşlarının gelişmesinin önünü açan, bağımsız işleyen bir yargı düzenine sahip olan, teknolojideki gelişmelerle uyumlu bir ekonomik ve siyasi düzen olarak tanımlanmıştır. Bu çalışmadaki temel başlıklar; Durum Analizi, Türkiye'de geçmişe dönük değerlendirme ve

çıkarılan dersler, Avrupa Birliğinde katılım sürecinin etkileri, Geleceğe dönük strateji, Uygulama stratejileri şeklinde belirlenmiştir.

Ayrıca yerel yönetimlerle ilgili reformları gerçekleştirilmesi için bazı kanunlarla idari reformların gerçekleştiğinden söz edilmiştir. Ancak 10. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda, geçen beş yıl içerisinde bu işleyişle ilgili gelinen noktalara değinilmemiş, yönetim konusunda daha somut sonuçların alınması için gereken önlemler tartışmaya açılmamıştır. 10. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda “Yerelde Kurumsal Kapasitenin Güçlendirilmesi” başlığı altında yönetim konusuna yer verilmiştir. Ayrıca Avrupa Birliği'nin yönetişimin iyileştirilmesi konusundaki önlemleri arasında yer alan “Sürdürülebilir Şehircilik” konusuna Kalkınma Planı'nda “Yaşanabilir Mekanlar ve Sürdürülebilir Çevre” başlığı altında yer verildiği görülmektedir.

15.05.2013 tarihinde Brüksel'de yönetim kavramıyla ilgili ortaya konan önlemlerin ve DPT'nin 10. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın 3. bölümünde “Öncelikli Dönüşüm Programları” başlığı altında ele alınan bu çerçevedeki içeriğin tartışılacağı bu çalışmada, Brüksel 2013 raporu ve Kalkınma Planı arasındaki yönetim konusuyla ilgili paralellikler de irdelenmeye çalışılacaktır.

Avrupa Komisyonu “Brüksel 2013 Yılı Raporu”

Avrupa Komisyonu Brüksel 2013 yılı raporunun başlığı “Daha iyi bir yönetim ve gelişme alanında daha somut sonuçlar için Avrupa Birliğine üye ülkelerde yerel yetkililere daha fazla özerklik vermek” şeklindedir.

Bu raporda gelişme için yerel yönetimlerin önemi vurgulanmıştır. 15.5.2013 tarihinde Brüksel'de gerçekleşen toplantıda oluşturulan raporda, yerel yönetimlere vurgu yapılmış, yönetişimin bu ölçekteki gerekliliği sürdürülebilirlik ve adil sonuçlara dayandırılarak açıklanmıştır. İyi bir yönetim etkili, kapsayıcı bir gelişme sürecinin gerekli koşullarını yaratmaktadır. Doğal kaynaklar açısından zengin olan ülkelerde yer altı kaynakları sanayi işletim modeli ve sanayiden gelen gelirler merkezi hükümet, yerel yönetimler ve özel işletmeciler arasında bölüşürülebilir, denilmektedir.

Ulusal bağlamın işleyişi açısından, yerel düzeyde kamu sektörünün gelişme süreciyle birleşmesi için yerel yönetimlerin kapasitesini artırmak ve yerel yönetim yapılarını güçlendirmek gerekmektedir.

Raporun içeriğini iki temel başlık oluşturmaktadır. Bunlardan ilki yerel yönetim gelişim potansiyellerinin serbest bırakılması diğeri ise yerel ölçekte gelişme doğrultusunda daha iyi bir yönetişimin ortaya konulması ve daha somut sonuçların alınabilmesi için Avrupa Birliği'nden alınan desteğin geliştirilmesidir.

1.Yerel yetkililerin gelişim potansiyellerinin serbest bırakılması,

Hizmette yerellik ilkesi çerçevesinde Avrupa Birliği yerel yönetimlerin şeffaflık, hesap verirlilik, gelişme politikalarındaki sorumluluk ve yerel hizmetler için mali yardımı desteklemek için yerel yönetimlerin rolünü arttırmayı hedeflemektedir.

Bu durum yerel yönetimlere daha fazla özerklik verecek, etkin demokratik katılım, insan hakları ve adalet, aktif bir yurttaşlık, kadınların ve gençlerin kamusal alana katılımını güçlendirecek ve böylece yerel kalkınma teşvik edilecektir. Ayrıca kolektif ve özele ait ek kaynakların ve güçlerin harekete geçirilmesi, kalkınmadaki mekânsal yaklaşım, yaşam kalitesi, sosyo ekonomik büyümedeki denge, çevre kalitesi açısından değişimi teşvik edebilir düşüncesi ön plana çıkmıştır.

2.Yerel ölçekte gelişme bağlamında daha iyi bir yönetişimin ortaya konulması ve daha somut sonuçların alınabilmesi için Avrupa Birliğinden alınan desteğin geliştirilmesi,

Desantralizasyon süreci: Desantralizasyon kamu sektörünün reformunda özel bir etken olarak görülmektedir. Bu desantralizasyon gerek mali, gerek idari, insani, finansal kaynakların da içinde yer aldığı üst ölçekteki politik sistemden alt ölçekteki politik sisteme doğru kamusal bir dizi politik yetki ve yetkinliğin transferini kapsamaktadır. Desantralizasyon bir devletin genel organizasyonunu etkileyen politik bir sorundur; verimlilik, eşitlik ve sosyal uyumu hedeflemektedir. Avrupa Birliği'nin dayanağı ekonomik ve politik temel olarak toprak varlığına bağlı reformlarla ekonomide ve politik olarak geliştirilecek anlayışlar üzerinedir. Yerel yönetimlerin görevlerini yerine getirirken yasalarla verilmiş olan belirli özerklikten yararlanması gerekmektedir. Desantralizasyondan beklentiler kamuya ait finansal yönetimin iyileştirilmesi yerel ölçekte gelirlerin harekete geçirilmesi yerel idareye yeterli mali kaynakların sağlanması şeklinde belirlenmiştir.

Avrupa Birliği aynı zamanda merkezi yetkilerin kapasitesini, yerleşen hizmetlerin güçlendirilmesini hedeflemektedir. Bu bağlamda Avrupa Birliği mali desantralizasyonun sorumluluk kültürü oluşturmak için bir başlangıç olacağını düşünmektedir. Desantralizasyon vatandaşların beklentilerine cevap veren üretilen ve paylaşılan kaynakları desteklemektedir. İç ve dış kaynaklar, mali transfer mekanizmaları çerçevesinde birleştirilerek, yerel yönetimlerin hizmet gelişim için yaptığı harcamalar, yerel gelir, bütçe planlama süreci desteklenecektir. Bu yaklaşım aynı zamanda yerel politik süreci ve şeffaflığı güçlendirecek ve sürdürülebilir gelişme yolunda ortaya konan bir dizi gelişmelerle demokrasiye uyumu destekleyecektir.

Desantralizasyon başlığı altında sorumluluk kültürü oluşturmak, demokrasiye uyumun sürdürülebilir gelişme politikalarıyla desteklenmesi, üst ölçekteki politik sistemden alt ölçekteki politik sisteme doğru kamusal bir dizi politik yetki ve yetkinliğin transferi en dikkat çeken konulardır.

Yerel yetkililerin kapasitesinin güçlendirilmesi: Daha iyi bir yönetim ve yerel ölçekte gelişme hedeflerine ulaşabilmek için yerel yönetimlerin kapasitesini güçlendirmesi gerekmektedir. Bunun için seçilenler ve yerel yöneticiler özellikle kamu sektörünün yönetimi ve kaynakların harekete geçirilmesinde, yetkinin kullanımı için gerekli kapasite, kamuya ait mali yönetim harcamalarının ayrılması, şeffaflık, katılım ve diğer paydaşlarla etkileşim içinde olunması gerekmektedir. Yerel yönetim kapasitesini artırmak için üç farklı düzey belirlenmiştir. Bunlar kişisel, kurumsal ve organizasyonel olarak belirlenmiştir. Kişisel düzeyde, yerel kapasiteler uzmanlıklardan, yerel politik sorumluların davranışlarından ve yerel yönetici personelden etkilenmiştir. Kurumsal düzeyde kapasite, personel aktivitelerini düzenleyen ve çerçeveleyen müdahale süreçlerine ve yapılarına bağlıdır. Organizasyon düzeyinde ise kapasite diğer aktörlerle olan ilişkileri yöneten politik, yasal kurallar ve uygulamalara bağlıdır.

Yerel yönetimlerin güçlendirilmesi yetki uygulamasındaki kapasitenin artırılması, herkese açık hizmetlerin sağlanması ve sağlam bir mali yönetime bağlıdır. Bunun için yerel yönetimler arasında yatay işbirliği teşvik edilmelidir. Örneğin büyük belediyelerin küçük belediyelere teknik destek formu, merkezi ve yerel güç arasında daha uygun bağlantılar sağlamak gibi.

Sürdürülebilir kentsel gelişme: Kentsel nüfus artışıdaki hızla birlikte kentsel yönetim iyi bir yerel yönetişimin diğer önemli bir yönü haline gelmiştir.

Kentsel bölgelerdeki yerel yönetimler kentleşmeye bağlı olarak yaşanan ihtiyaçlar için karar verici role sahiptir. Örneğin kaçak yapılaşmanın olduğu alanlardaki hizmetler ve yeterli donatıların olmaması, yoksulluk, suç, toplumsal sorunlarla karşı karşıya kalan bölgeler gibi. 2025 yılında dünya nüfusunun üçte ikisinin kentleşmiş bölgelerde yaşayacağı ve kentsel nüfus gelişiminin % 95' inin ekonomik olarak güçsüz sosyal gruplardan oluşacağı öngörülmektedir. Kentleşmenin farklı sebepleri vardır, Küçük kentlerden ve kırsal alanlardan metropoliten alanlara ve kırsal alanlardan orta ölçekli kentlere göçler olmaktadır. Bunlara metropollerdeki doğal nüfus artışı da eklenmektedir.

Bu bağlamda Avrupa Birliği kentsel gelişmenin sunduğu imkanlar ve kaynaklardan her gruptan insanın yararlanabilmesi için sürdürülebilir stratejiler geliştirmeyi hedeflemektedir. Amaç mekânsal uyum, çevrenin korunması ve sosyal bütünleşmeyi desteklemek ve teşvik etmektir.

Avrupa Birliği ayrıca gecekonduların kentle bütünleşmesini ve bu alanlarda yaşayanların hizmetlere ve bazı insan haklarına erişiminin sağlanmasını desteklemeyi amaçlamaktadır. AB yerel yönetimlerin idari kapasitelerinin mülkiyet çıkarları ve hakları konusunda iyileştirilmesini, güçlendirilmelerini, kentsel alanlardaki (kadaströ, gayrimenkul kayıtları vb) etkili ve verimli bir yönetimle gerçekleştireceğini vurgulamaktadır. Gayrimenkul alanındaki bu girişimler emlak piyasasında bir pazar oluşturacaktır. Bu da yerel yönetimlerin mali kapasitelerini güçlendirerek kentsel altyapı sistemlerinin gelişmesini ve yaşam kalitesinin iyileşmesini sağlayacaktır.

Sürdürülebilirlik konusunda alınan kararlarda ise özellikle gecekondular alanlarında yaşayan insanların hizmetlere eşit olarak erişimi, mülki çıkarlar ve haklar konusunda yapılacak girişimlerin emlak piyasasında oluşturacağı pazarla yerel yönetimlerin mali gücünün güçlenmesi konularına vurgu yapılmıştır.

Yerel yetkililerin birleştirilmesi: Yerel yetkililerin birleşmesinin iyi bir yönetim ve yerel gelişme için aktif bir rol oynayabileceği belirtilmektedir. Bu bağlamda yerel yetkililerin temel görevleri;

- Merkezi etkiyle ve ulusal diğer aktörler ve uluslararası çerçevede, ulusal ölçekte yürütülen politikalar üzerinden kendi üyelerinin çıkarlarını korunması,

-Yerel yönetimlere daha fazla özerklik ve güç verilmesi için desantralizasyon politikalarının artırılması konusunda lobi faaliyetleri oluşturulması,

-Koordinasyon faaliyetleri ve üyeler arasındaki tartışma için bir çerçeve oluşturulması,

-Yerel yönetimlerin kapasitesini güçlendirmek için bilgi ve deneyim alışverişinde bulunulması,

-Politika geliştirme süreci ve hizmetlerin yerel düzeyde sağlanması açısından yerel yönetimler tarafından elde edilen sonuçların kalite kontrolünün yapılması

-Katılımcı yerel gelişme programlarının teşvik edilmesi ve bu programların koordinasyonu, şeklinde tanımlanmıştır.

Yerel yönetim ölçeğinde bütünleşme bu konu başlığının temelini oluşturmakta, yerel düzeyde uluslararası yardımların gerçekleşmesi için reformların yapılması gerekliliği vurgulanmaktadır. Birçok Avrupa Birliği ülkeleri arasında bu birleşme henüz çok fazla gelişmemiştir. Diğer bazı ülkelerde ise yerel yönetim ölçeğinde bir bütünleşme yoktur. Son yirmi yıl içerisinde uluslararası yerel yönetimler birliği yerel düzeyde uluslararası yardımın sağlanması ve kalkınma politikalarının dikkatle hazırlanması için destek sağlamaya başlamıştır. Ayrıca bu birlikler yerel kalkınma için uygun ortamın kurulabilmesi için desantralizasyon ve yerel yönetim için reformlar yapılmasının önemini ortaya koymuşlardır. Brüksel 2013 yılı raporunda daha iyi bir yönetim için temel öneriler; desantralizasyon, yerel yetkililerin birleştirilerek kapasitelerinin artırılması ve sürdürülebilir kentleşme olarak özetlenebilir.

Avrupa Komisyonu “Brüksel 2013 Raporu” ve DPT 10. Beş Yıllık Kalkınma Planı Çerçevesinde “Yönetişim” Olgusunun Değerlendirilmesi

10. Beş Yıllık Kalkınma Planı desantralizasyon süreci, yerel yetki kapasitesinin güçlendirilmesi, sürdürülebilir kentleşme, yerel yetkililerin birleştirilmesi gibi temel konular çerçevesinde irdelendiğinde en önemli farklılığın yönetim konusunda bu temel başlıkların ele alınmadığını göstermektedir. Çünkü Brüksel 2013 raporunda ortaya konan tüm bu temel

konuların hedefi daha iyi bir yönetim için yerel yönetimlere daha fazla yetki verilmesi içindir.

10. Beş Yıllık Kalkınma Planı'na bakıldığında Yerel yetkililerin kapasitesinin güçlendirilmesi ve birleştirilmesi için “Yerde Kurumsal Kapasitenin Güçlendirilmesi” konusu ele alınmış ve bu bakış açısıyla oluşturulacak programın amacı ve kapsamı belirlenmiştir. Bu doğrultuda; Yerel düzeydeki teknik ve beşeri kapasite eksikliği, yerel hizmetlerin kalite ve verimliliğini olumsuz etkilemektedir. Son düzenlemelerle yerel yönetimlerin görev ve sorumluluklarının genişlemesi ve özellikle Büyükşehir belediyesi sayısının artması ve görev alanlarının kırsal alanları da içerecek şekilde genişlemesi, başta yeni kurulan büyükşehir belediyelerinde olmak üzere yerel kurumsal kapasitenin geliştirilmesi ihtiyacını artırmaktadır.

Yerel ve bölgesel politikaların belirlenmesinde kamu, özel sektör ve STK'ların ortak fikir ve çözüm üretmelerinin amaçlandığı yönetim mekanizmalarının ağırlığı giderek artmaktadır. Ancak teknik, idari ve mali kısıtlar nedeniyle bir yandan yerel kurumların söz konusu yapılar ile katılım düzeyleri yetersiz kalmakta, diğer yandan yerel sorun ve önceliklerin merkezi kurumların politikalarına yansıtılması güçleşmektedir.

Programın amacı, önceliklerin isabetli belirlenmesi, uygulamada kalitenin ve kaynak kullanımında verimliliğin artırılması ve kalkınma çabalarının güçlendirilmesi için yerel düzeyde kurumsal kapasitenin, katılımıcılığın ve yönetişimin geliştirilmesidir.

Programın hedef kitlesi, merkezi idarelerin taşra teşkilatları, Büyükşehir belediyeleri başta olmak üzere mahalli idareler, üniversiteler, meslek kuruluşları ve STK'lardır, denilmektedir. Program hedeflerinde ise,

- Yerel hizmet sunumunda verimliliğin artırılması,
 - Hedef grubundaki idare ve kuruluşların insan kaynakları yönetimi strateji ve uygulamalarının güçlendirilmesi,
 - Hedef grubundaki idare ve kuruluşların proje yönetimi kapasitelerinin artırılması,
 - Yerel düzeyde politika oluşturma ve uygulama süreçlerine meslek örgütleri de dâhil olmak üzere STK'ların ve üniversitelerin katkısının artırılması gibi konular yer alırken,
- Program bileşenleri

1. Bileşen: Mahalli İdarelerin Kurumsal Kapasitesinin Geliştirilmesi

-Başta Büyükşehir belediyeleri olmak üzere yerel hizmet standartlarının belirlenmesi ve bunlara uyum sağlanması,

-Büyükşehir belediyelerinin artan görevlerini etkin şekilde yerine getirebilmelerini sağlayacak farklı planlama, örgütlenme ve hizmet sunum modellerinin geliştirilmesi,

-Başta yeni kurulanlar olmak üzere Büyükşehir belediyelerinin yeni görev alanları ve kırsal kesime hizmet sunumu öncelikli idari, teknik ve beşeri kapasitelerinin geliştirilmesi,

-Başta Büyükşehir belediyeleri olmak üzere mahalli idarelerin mali yönetim kapasitesinin ve öz gelirlerinin artırılması, denilmektedir.

2. Bileşen: Yerelde Kapasite, Yönetişim ve Katılımcılığın Geliştirilmesi

Merkezi idarenin taşra teşkilatının ve mahalli idarelerin yeterli sayı ve nitelikte personele sahip olmalarının desteklenmesi, beşeri kaynak yönetiminin güçlendirilmesi,

-Başta mahalli idareler olmak üzere yerel düzeydeki kurumların teknolojik altyapılarının geliştirilmesi,

-STK'lar, üniversiteler ve diğer kuruluşların proje yönetimi, mali yönetim ve idari becerilerinin artırılması, kurumsal yönetim ilkelerinin işler kılınması,

-Meslek kuruluşları, üniversiteler ve STK'ların yerel kalkınma süreçlerine katkılarının artırılması,

-Yerel yönetim mekanizmalarının daha etkin işletilmesi, gerekli durumlarda yenilerinin tesisi,

Sivil ve mesleki örgütlülüğün artırılması, şeklinde ifade edilmiştir.

10. Beş Yıllık Kalkınma Planı “Yerelde Kurumsal Kapasitenin Güçlendirilmesi” konusunda ortaya konan “Program, hedef ve bileşenlerinde” standartlar, modeller, mali yönetim kapasitelerinin ve verimliliğin artırımı konuları ele alınırken Brüksel 2013 raporunda olduğu gibi yerel yönetimler arasındaki yatay işbirliği, diğeri, büyük belediyelerin küçük belediyelerle sağlayacağı bağlantılar ve desteklerden söz edilmemektedir.

Yine aynı Kalkınma Planı'nda yerel yetkililerin kapasitesinin, yönetim ve katılımcılık konusunda kaynak yönetiminin, teknolojik altyapının

güçlendirilmesinden, yönetim ilkelerinin işler kılınmasından söz edilirken, yerel yönetim ölçeğinde bütünleşme konusu da ele alınmamış, yerel yetkililerin birleşmesinin iyi bir yönetim ve yerel gelişme için aktif bir rol oynayabileceği konusuna vurgu yapılmamıştır.

Bu planın 2.3.nolu “Yaşanabilir Çevre ve Sürdürülebilir Çevre Başlığı” altında;

Mekânsal gelişme ve şehirleşmenin dengeli oluşmasının sağlanması, büyüme, kalkınma, bölgesel gelişme ve mekânsal gelişme politikalarının uyumlu yürütülmesin, kapsayıcı kalkınma ve fırsat eşitliği için mekânsal dezavantajların doğurduğu kısıtların asgari düzeye indirilmesi, kentsel imaj yönetimi ve markalaşma çabalarıyla çekim merkezi olması gerekliliği, kentsel dönüşüm, doğal kaynakların ekonomik değerlerinin belirlenmesi, üretim ve tüketimde çevre standartlarının rekabetçilik ve yeşil büyüme anlayışıyla geliştirilmesinden söz edilmiştir.

Yönetişimle ilgili olarak da yalnızca bir paragrafta ; İehir ve mekân kalitesinin birincil sorumluları olan mahalli idarelerin yönetim ilkesi etrafında yeniden yapılandırılması, mali ve kurumsal kapasitelerinin güçlendirilmesi ve yerindenlik ilkesi (hizmette yerellik) gereğince geliştirilmesi önemini koruduğu, bu kapsamda, sayısı 16'dan 30'a çıkan ve kırsal alanlar da dâhil bütün il sınırlarını kapsayacak şekilde hizmet sunma yükümlülüğü verilen Büyükşehirlerin planlama, örgütlenme ve hizmet sunum modelinin geliştirilmesi gerektiğinden söz edilmektedir.

Brüksel 2013 raporunda yönetişimin güçlenmesi için ortaya konan bir diğer konu “desantralizasyon” sürecidir. Türkiye'de de giderek desantralizasyon düşüncesi yaygınlaşmaya başlamıştır. Ancak merkezi yönetimden yerel yönetimlere aktarılan politik, idari, finansal vb. yetkilerin verimlilik, eşitlik, şeffaflık ve sosyal uyum açısından hedeflenen noktalara ulaşip ulaşmadığı konusunda 10. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda bir değerlendirmeye rastlanmamaktadır. Bu değerlendirme yapılmadığı için desantralizasyon sürecinde yapılması gereken yeniliklere de yer verilmemiştir.

Sonuç

9. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda detaylı olarak ele alınan yönetim olgusuna 10. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda gereken yer verilmemiştir. Ayrıca daha iyi bir yönetim konusunda gerekenler ortaya konulmamış ve 9.Kalkınma Planından bu yana geçen süreçte “yönetişim” olgusunun

değerlendirilmesi yapılmamıştır. Bu planda sürdürülebilirliğin temel etkenlerinden biri olan yönetime gereken vurgu yapılmamış, modern demokrasinin gerekliliği olan yönetim sisteminin geliştirilmesiyle ilgili kararlara yer verilmemiştir. Yerel yönetimler alanında yapılan reform ve düzenlemelerle belediyelerin görev, gelir kaynakları ve yetkileri artırılmış olmasına rağmen henüz yönetim olgusunda somut sonuçlara varılamamıştır.

Oysa sürdürülebilirlik fiziksel belirleyiciler, davranışsal belirleyiciler ve yönetim etmenlerine bağlıdır ve sürdürülebilirliğin üç saç ayağından biri” yönetişimdir”. Sürdürülebilir kentsel gelişmenin başarısı ya da başarısızlığı, insan yerleşimlerinin geleceğinin sürdürülebilirliğe bağlı olduğunun tüm aktörlerce benimsenmesine ve kentsel karar süreçleri ile ilgili disiplinler arasındaki entegrasyona bağlıdır (Bentivegna 2002, aktaran Palabıyık)

Bireylerin politik ve toplumsal rollerini yeniden tanımlayan yönetim Avrupa Birliği açısından yerel sistemi destekleyen onunla bir bütün oluşturan bir kavram olarak görülmektedir. Eşitlik, verimlilik, şeffaflık, sosyal uyum ve daha demokratik bir kamu hizmeti için yönetim kavramına ülkemizde de gereken önem verilmeli, özellikle Avrupa Birliği'ndeki gelişmeler dikkatle izlenmelidir. Bunlara bağlı olarak ülke düzeyinde 9. Beş Yıllık Kalkınma Planı Özel İhtisas Komisyonu raporunda ele alınan yönetim olgusu geliştirilerek, özellikle uygulama stratejileri konusunda gerekenler yapılmalıdır.

Kaynakça

- Comission Européenne (2013). Accorder une autonomie accrue aux autorités locales dans les pays partenaires pour une meilleure gouvernance et des résultats plus concrets en matière de développement, Bruxelles.
- DPT (2014-2018). Onuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı.
- DPT (2007-2013). Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı, Özel İhtisas Komisyon Raporu.
- Gaudin, J.P. (2003). Pourquoi la Gouvernance, *POLE SUD journal*, Vol:18,no.1, s.179-180, Paris.
- Özer A. (2006). Yönetişim Üzerine Notlar, *Sayıştay Dergisi*, no.63
- Palabıyık H. (2005). Sürdürülebilirlik ve Yerel Yönetimler: Uygulanabilirliği ve Ölçümü Üzerine", *Yerel Yönetimler Üzerine Güncel Yazılar -1: Reform*, H. Özgür, M. Kösecik (Ed.) s. 611-627, Nobel Yayınları, Ankara.
- <http://www.iclei.org/> (12.09.2015).
(Local Government Declaration to the World Summit On Sustainable Development).
- <http://www.gaportal.org/> (23.09.2015).
(Guide de l'Utilisateur pour Mesurer la Gouvernance Locale).

